

Keserédes

Jelen írásban mindent, amit tudok tényként állítok, meglehet holnapra teljesen mást gondolok; azt hiszem ez a 20-as éveim esszenciája. Persze ez sem biztos.

Meglepően sokat gondolok arra, hogy milyen lesz elmesélni majd az unokáimnak a fiatal koromat, tudatosan építem az imidzsemet, hogy majd egyszer én lehessenek a piros napszemüvegben, kabrióban száguldó nagyfi, aki tele van izgalmas fiatalkori legendákkal. Már-már mosolyra görbülne a szám ettől a képtől, amit megteremtettem, amikor belém hasít, hogy nem csak gyerekeim nincsenek, de párom se, sőt az sem biztos, hogy valaha akarok majd családot alapítani. Azt hiszem ez a pár másodperc-, amíg az ember visszazuhan a jelen gödröcskéibe egy áhított képből, - tökéletesen jellemzi azt, hogy milyen érzés a 20-as éveinkben lenni. Egy furcsa burok ez, ahol minden adott, de tulajdonképpen semmi sem. Nem mondom, ebben van valami szép, de olykor nehéz. Mintha az ember folyamatosan fel-le járkálna a mozgólépcsőn a plázában és sose jutna el oda, ahova szeretne; részben azért, mert az se tudja mit szeretne.

Már az alsós tanáraink is azt mondták, hogy túl nagy az igazságérzetem, ezt nem teljesen értettem, bevallom, mert meggyőződésem volt, hogy az igazság a jó dolog. Jellememhez híven többször kiálltam álláspontom mellett és mindig egyetlen választ kaptam: Menj ügyvédnek. (Én meg persze nem mentem, mert nem akartam monoton magolással tölteni a fiatal korom, logikus döntés volt persze, csak most azzal töltöm, hogy azon emésztetem magam, hogy a fészkes fityfenébe fogok én megélni a kreatív, művészeti szakmámból.) Mára az igazságról alkotott képem sokat finomodott, átlátom, hogy az igazság nem egy létező fogalom, igazságok vannak csupán, vagyis narratívák. Hét milliárd ember halkabb-hangosabb, szórakoztatóbb és tragikusabb narratíváiból áll össze a világ: a vallások, a politika, a tudományok, a művészet, a hétköznapijaink. Most, hogy ennek a nagyon értékes, sokkal árnyaltabb tudásnak a birtokában vagyok sokkal keszekuszább és ijesztőbb a világ. Kis millió kérdés cikázik át az agyamon: Keressem az én igazságom? Miért gondolom, hogy az én igazságom értékesebb, mint másé? Ha minden lehet igazság, akkor valójában semmi sem az? Milyen mérce alapján dönthetem én el, hogy a saját világomon belül hangot adok-e más igazságának?

Nincs megfejtés, legalábbis eddig nem találtam. Csupán hangzatos, giccses kifejezések, élet igazságok, amik talán egy-egy pillanatra megkönnyítik az ember lelkét. *A go with the flow, love yourself, be yourself, trust the process* feliratos posztok, bögrék, tolltartók és poszterek naponta többször utolérnek és éppen ezért jelentőségüket veszítik.

A világ és benne az emberek folyamatos alakulásban vannak, egyénileg, társadalmilag, politikailag, gazdaságilag. Ahogyan a hétköznapijaink felgyorsultak, ezek a folyamatok is egyre folyékonyabbak és nehezebbre esik megtalálni az állandót. Egyre kevesebb dologgal érzem azt, hogy olyan igazság lenne, amibe érdemes kapaszkodni, amire érdemes építeni. Emiatt sokszor érzem úgy, hogy a gyökereimet horizontálisan kell terjesztenem, mielőtt elgondolkodhatnék a felfelé irányú növekedésben. Úgy érzem, hogy minden narratívára, világszemléletre, véleményre választ kell adnom, meg kell védenem a saját álláspontomat érvekkel és tettekkel, így folyton lemaradva érzem magamat.

Egy dolog azonban zseniális a 20-as éveimben: a többi 20-as éveiben járó társ. Ha az ember éppen teljesen el van veszve-, nem tudja merre van az előre, azt sem tudja hol akar élni, hova

szeretne egyetemre menni, mit szeretne kezdeni az életével, mi legyen, ha még nagyobb lesz...- és összefut egy ismerőssel sokszor kiderül, hogy a másik is éppen ugyanúgy nem találja a helyét. Ezek a keserédes mozzanatok, egymásra találások az egyetlenség, amik tényleg megnyugtatók.

A nyáron egy Olaszországban élő barátnőmtől jöttem vissza Budapestre egy éjszakai busszal. Valahol Észak-Olaszországban felszállt egy fiú és lehuppant mellém, hamarosan, kissé kínosan elkezdtünk beszélgetni. Nem tudtunk aludni, így hát valahol hajnali kettő és négy között megosztottuk egymással elveszettségünket, azt, hogy mindketten egy friss diplomával a kezünkben ülünk ott és fogalmunk sincs, hogy ez mire jó vagy mire elég és hogy mi a következő lépés. Nem volt konklúzió, beletörődés, lezárás; egyszer csak egymás vállára dőlünk és elaludtunk, majd felkeltünk a Népligeten, elköszöntünk és sosem tudtuk meg egymás nevét. Azt viszont magammal vittem erről az útról, hogy a mindennapi káoszban csak egy másik ember káosza tud igazán békéssé tenni, a tudat, hogy vannak még sokan, akik éppen ugyanazokat az ördögi körbe rendeződött kérdéseket járják újra és újra.

Éppen most a szobámban ülök, kint jéghideg van, de süt a nap. Pár éve rájöttem, hogy az időjárás az egyik legjobb társ, ha érzelmek megjelenítéséről van szó. Nos éppen így érzem magam, ülök a langyos szobában és nézem, hogy oda kint ezer ágra süt a nap, elképzelem, hogy mennyire jó lehet a nap melegében sütkérezni, közben pedig tudom, hogy kint dermesztő hideg van és az egész csak egy csalóka kép. Minden adottnak tűnik, de mégsem az.

Azt hiszem, hogy az egyik legnagyobb kihívás a generációnknak az, hogy kinyílt a világ. Persze ez több, mint zseniális, csak be kell vallani ijesztő is. Bármit választhatok, ha akarom 30 évesen is elkezdhetem majd az orvost, vagy a jogot, vagy a színművészeti egyetemet. Ha akarom eldobhatom a megszerzett diplomámat, - amelynek értéke így is kétségbe vonható, - és elköltözhetek Thaiföldre a dzsungelbe. Ha akarom elmehetek egy egyszerű alkalmazotti munkakörbe és leélhetem az életem karrier építése nélkül. Van, aki körülöttem már családot alapít, ezt is megtehetném, ha nagyon akarnám vagy pékséget is nyithatok vagy ruhamárkát alapíthatok. Szóval lényeg a lényeg teljes az elveszettség.

Régebben, a szüleim idejében több minden adott volt, voltak támpontok, amik egyszerre jelentettek korlátokat és egy keretrendszert, amiben lehetett működni. Sokszor töprengtem azon, hogy vajon a vallás megnyitja vagy bekorlátozza előttem a világot? Nem tudom a választ, valószínűleg mindkettő. De ez nem csak a vallásra igaz, a családra is, a munkahelyedre, a baráti társaságodra. Szóval gyakorlatilag burkot választasz magadnak, egy zónát, ami idővel komfortossá válik. Ahogy pedig nővünk fel egyre inkább átlátjuk és megérezzük, hogy melyik közeget érdemes választanunk, legalábbis remélem.

Én most éppen egy óriási közege választás előtt állok. Mester szakot választok, eldöntöm, hogy mi leszek, ha még nagyobb leszek. Három opció van. Itthon maradok a langyos vízben, ami kellemes, inkább azt mondanám egyszerű. Magyarországon maradok, így nem kelhet bennem büntudatot a család, hogy itt hagyom őket. Követem a hagyományost, kapok még egy értékcsökkenő diplomát, jó esetben lesz egy rendben lévő állásom, ahol megtalálom a közeget, az embereket, akikkel együtt panaszkodhatok majd, hogy milyen nehéz megélni, hogy milyen kevés a fizetés és hogy milyen humoros érzés magyarnak lenni. Számolnom kell azzal, hogy rövid távon pénzügyileg ez az opció jelenti a legkevesebb kockázatot és hát a sok negatív körülmény mellett hozzá kell tennem, hogy ismerem magamat: a jég hátán is megélek és mindenben megtalálom a pozitívot, szóval végtére talán ez a kép sem túl szürke.

A másik két opció esetében itt hagyom Magyarországot nagy valószínűséggel végleg, vagyis itt hagyom a családomat, a baráti köromet, akiket éveken át építgettem, itt hagyom a magyar nyelven írás lehetőségét, az eldugott budapesti kávézókat és galériákat, a rakpartot, ahol péntekenként egy üveg aldis bor mellett rájöttünk az élet nagy dolgaira, itt hagyom annak a lehetőségét, hogy a sarkon összefussak egy ezer éve nem látott ismerőssel, itt hagyom azokat az útvonalakat, amelyeket bortól vagy érzelmektől részegen is úgy ismertem, mint a tenyeremet, itt hagyom a gyerek és tini éveimet. Vissza-vissza látogatok majd, de úgy képzelem olyan lesz, mint egy múzeum, megnézegetem a vitrinbe zárt nosztalgikus képeket, de csak távolról és óvatosan, mert az már nem élő, mégis valahogy sokkal gyönyörűbb, mint anno; az idő megszépítette.

De persze a másik két opció nem csak azzal jár, hogy elmegyek, hanem azzal is, hogy tiszta lappal indítok, hogy megismerem egy új kultúrát, hogy megnézem mi illik onnan az én képembe. Azzal jár, hogy eljutok egy országba, ahol az, amit csinálni szeretnék nincsen lenézve, sőt meg van fizetve. Ahol a tudásom érték, ahol az, hogy tanulok el van ismerve, ahol a környezet azt várja el tőlem, amit én magamtól. Ahol az oktatás színvonala nem lefele ível és nem kell órákat azzal töltenem, hogy azon gondolkozzak, hogyan álljak még egy lábon, mert hát sajnos egyik sem stabil. Vonz az, hogy amiért dolgozom az egy értékes diploma legyen, ami lehetőségeket nyit meg. Vonz, hogy pozitív, különleges, a világ minden tájáról érkező embereket ismerjek meg. Vonz, hogy ha felszállok a villamosra ne az emberek fásultsággal ízesített negatív világképe csapjon meg, hanem az a pozitív sugallat, hogy lehet ez még jobb.

Naivnak tűnhetek, az is vagyok nem tagadom, de nem alaptalanul mondom ezeket, laktam már külföldön, több helyen is, persze időszakosan. De még a nehezítő tényezőkkel együtt is, - mint a nyelv, az oktatás kihívásai, a munkahelyi körülmények, az önfenntartás, a kívülállóság érzete – azt kell mondjam, hogy könnyebb volt az élet. Nem ült a mellkasomon ez a fásult, szürke magyarság érzet, a pozitivitás járta át a levegőt és voltak lehetőségek.

Tehát van ez a két opció, ami tele van kihívással, lehetőséggel, veszéllyel, biztonsággal, félelemmel és izgalommal, meg a büntudattal, hogy itt hagyom a családomat. Ez a sok érzés és érzet belülről szakít szét. Mintha a mellkasom közepén állna egy aranyozott trófea, amit a versenyző a helyes döntésért nyerhet el és a sok vágy és félsz és érv és meggyőződés rámarkolna a kupára és ahányan vannak annyi irányba húznák. A végeredmény? Sem a trófea, sem én nem mozdulunk; lefagyva állok, tolom a határidőket és bízok abban, hogy a *trust the process* és a *majd átkelek a hídon, ha már ott leszek* kifejezések kellő bölcsességgel látnak el.

Úgy alakult az életem, hogy az érdeklődési körömmel mindenhol kicsit fekete báránynak éreztem magam, hiszen engem mindig a humán tárgyak vonzottak. A család minden tagja a racionalitás híve, így a gimnáziumi évek alatt is reál beállítottságú osztályba kerültem, ami reál beállítottságú baráti társaságot is eredményezett. Sokszor megkapom kívülállóktól, hogy magamnak teremtettem a bajt, amiért a művészeti szférát választottam. Ha valami racionálisabb és hasznosabb tevékenységet végeznék ugye, akkor nem lennének problémáim; nem lenne elfogadott, hogy természetesen minden gyakornokság ingyen végzett munkát jelent és hogy sokan lenéznek. Annyit hallottam már ezt, hogy valahol megértem és igazat is adok ezeknek a hangoknak, mégis a kultúrát és az ösztönművészetet egy utolsó reménysugárként élelem meg. Egy kapaszkodó, ami fejbe kólintja az embereket, ami oly sok modern jelenséggel szemben igenis gondolatokat ébreszt és megkérdőjelezi a berögződéseinket.

Mióta először elgondolkoztam azon, hogy milyen szakmát válasszak kerülgetem a művészeteket, mint a forró kását. Már annyi minden szerettem volna lenni, de mindig visszataláltam ehhez az egy kiindulóponthoz. Kezdődött a színészettel, ami egy igen hosszan tartó dolog volt és még ma sem engedtem el igazán, mert akárhányszor megtapasztalom a bőrömon egy-egy színházi előadás csodáját, aprócskát megfájdul a szívem, hogy én ilyen kereteken belül nem tudok az emberekben érzéseket, vágyakat és fájdalmat kelteni. Aztán a színésztől eltávolodva jött az építészet, az irodalom, az írás szeretete, majd a médiában vállalható kreatív szakirányok, a PR és a marketing, a fotózás, később rátaláltam a divat világára, ahol úgy éreztem végre tökéletes egyensúlyát leltem a racionalitásnak és a művészeteknek. Innen pedig mondhatni már-már egyenes út vezetett a képzőművészetekhez, a művészettörténethez.

Azt hiszem ezért a megvívott harcért vagyok ma a leghálásabb, valami bennem nem hagyta, hogy elengedjem a művészeteket és addig közelítettem hozzá, míg végre talán megtaláltam a hozzám illő területet, a kuratori tevékenységet. Nehéz volt, mert az úton folyamatosan olyanok álltak körülöttem, akik le akartak beszélni, racionálisabb területre, biztonságosabb vizekre akartak teregni. Tudom, hogy ezek a hangok, a család vagy a tanárain nem akartak nekem rosszat, mégis megnehezítették az utat. Na és persze mi vár még rám, hiszen a mai napon sem vagyok még kurátor.

Sok a dilemma és a kétség, meg a döntéshelyzet, ami most éppen túlnőtt engem, de közben nem szeretném elfelejteni, hogy mennyi humor és csoda rejtőzik a fiatal korban (remélem a felnőtt korban is, ezt még nem állíthatom). Az ember, ha kellőképpen el van veszve, akkor olyan dolgokat talál, amit nem is keresett. Én például egyik barátomat sem kerestem, csak ijedtségemben és elveszettségemben találtam rájuk és szavakban nem is lehet kifejezni mennyi nevetést köszönhetek nekik. (legyen elég annyi, hogy amíg leírom ezt a pár sort, fülig ér a szám) Nem kerestem a hobbijaimat sem, csak beléjük ütköztem, annyiszor amennyiszer csak kellett, ahhoz, hogy megkedveljem őket. Ha őszinte szeretnék lenni, akkor még csak azt sem kerestem, ami lenni szeretnék; illetve azt kerestem, de hát nem ott találtam meg, ahol én azt gondoltam. Valamiféle fordított változatát látom itt annak, hogy aki keres az talál. Olyasmiről van talán szó, hogy aki nyitott szívvel van elveszve és leküzdi a félelmeit, azt megtalálja az a valami, amit keresett.

Naivitásomból és pozitivitásomból adódóan úgy képzelem, hogy amikor 30-as, 40-es éveimben leszek kellő nosztalgiával tekintek majd vissza ezekre a kihívásokkal teli időkre és talán vissza is sírom őket. Néha ezt el is képzelem és ez erőt ad arra, hogy egy fél napot se vesztegessenek el, mert tudom, hogy egyszer szükségem lehet még azon sok hülyeség emlékképére, amit most követek el. Azt hiszem 12 éves korodig a szüleid nevelnek, 18 éves korodig a barátaid és onnantól kezdve pedig te neveled önmagad. Legalábbis velem így történt, ez akár magyarázat lehet arra, hogy miért is vagyok most úgy elveszve. Én döntöttem el az értékrendet, ami alapján működtetem saját magamat, nincs kontroll, nincs keretrendszer, ha pedig lesni próbálok a társaimról, akkor csak a magam sírját ásom, mert a hasonlítgatás jóval kevesebbszer válik előnyömre, mint hátrányomra.

Úgy hittem nincsen olyan dolog az életemben, amit megbántam, azonban a minap rájöttem, hogy határozottan megbántam, hogy nem csináltam házi kovászt a karantén időszak alatt. Nevetséges és valószínűleg a bennem rejlő megbánás is mélyebb indíttatású, úgy érzem nem használtam ki eléggé azokat a furcsa időket, amikor egész nap itthon ültünk. Utólag mindig

okosabb az ember, akkoriban még kevés olyan dolog foglalkoztatott, ami ma érdekel. Mégis, ha a fiatakorokról írok elengedhetetlennek tartom megemlíteni ezt a néhány évet, ami mára teljesen szürreális. Biztos vagyok benne, hogy minden generációra komoly hatást gyakorolhatott ez a bezártság és szorongás, azt viszont pontosan tudom, hogy az én környezetemben mit tett. Mindannyian magunkba fordultunk, nem tudatosan, csak nem volt más választás. Emlékszem arra a néhány első társas eseményre, amin Covid után jelentünk meg, olyan érzés volt a barátokkal, osztálytársakkal lenni, mintha egy szűk, nedves kabátot húztam volna magamra, kényelmetlen volt, mert teljesen elvesztettem a szociális képességeimet és érzékemet. Később kiderült, hogy ezzel mindannyian így voltunk és ez nagyon megváltoztatta az egyetemi élményeimet. Szerencsére gyorsan adaptálódom és felejtünk, így ma már nem gondolok ezekre a pillanatokra, mégis, ha megteszem elmélázom, hogy milyen lett volna az osztály, az egyetem választás, a barátságok építése, ha nincs karantén.

Azt hiszem karantén alatt meglepően nagy szerepet kapott a pszichológia, szükség és idő is volt rá, így belepte a közösségi médiát és a könyvesboltokat a mentális egészség témája. Tapasztalataim szerint mi vagyunk az első generáció, akik a pszichológiát nem nézik le, elfogadják, sőt hasznosítják mindennapjaikban. A 8 évvel idősebb nővéremnek meséltem a baráti társaságról és azt mondta: „az a jó, hogy a ti generációtok sokkal intelligensebb érzelmileg”. Ez a mondat azóta is a fülemben cseng és igazán szerencsésnek találom magam amiatt, hogy ez így alakult. Saját bőrömmön tapasztaltam, hogy mennyivel élvezetesebb és sokszínűbb a világ, ha az ember rendbe van magával. Mivel a szüleink nem a pszichológia hívei, így valószínűsíthető, hogy tényleg a közösségi média vívta ki a pszichológia és a mentális egészség jelenlétét a hétköznapiakban. Sok mindenért hibáztathatjuk a függőséget okozó és olykor hamis híreket terjesztő platformokat, de ezen a téren én elismerem pozitív hatásait, mi több hálás is vagyok értük.

A legnagyobb harc, amit megvívtam eddig saját magammal volt és ha lenne ráhatásom, hogy kiket indítok el hasonló úton, mindenkit elindítanék. Van is egy mondás, az önbizalom fél siker, azt hittem ezt csak az egoista emberek mondják, de útközben rájöttem, hogy mennyivel árnyaltabb ez. Mondhatnám, hogy rengeteg kudarc volt már az életemben, de azáltal, hogy a saját elveimmel rendbe kerültem, lecsendesítettem a félelmeimet és megismertem az igényeimet és viselkedésemet, már nem kudarcként élem meg ezeket az eseményeket. Sokkal inkább iránymutatásként, új lehetőségek megnyílasaként tekintek rájuk, amihez néha elvetemült pozitívítás szükséges. Arra jöttem rá, hogy sokszor úgy stresszeltem rá dolgokra, hogy elvetemülten negatív színben tüntettem fel a képet, így már csak döntés kérdése, hogy inkább negatív vagy pozitív szemüveget választok.

Ha pozitív világgépet igyekszek festeni, akkor azt kell, hogy mondjam szerintem zseniális generáció a miénk és 30-as, 40-es éveinkbe érkezve egy sokkal nyugodtabb világot leszünk képesek megteremteni. Már lesz családunk, gyerekeink, akik olyan értékeket, önbizalmat, önmagukba vetett hitet és egészséges megküzdési mechanizmusokat fognak kapni tőlünk, amik a nagyszüleink és szüleink idejében még nem tudtak létezni, mert nem a jólét volt az elsődleges. Ezen felül a párkapcsolatok is építőek és harmonikusabbak lesznek azáltal, hogy mi lehetőséget kapunk felismerni és feloldani belső viszállyainkat és ezeket nem a párunkon vezetjük majd le.

Azt hiszem emberi természetből fakad- legalábbis a modern emberéből biztos-, hogy a kézhez kapott dolgokat nem tudjuk értékelni, a kitörési lehetőséget keressük belőle, azonban, ha valamit már saját motivációnkból vagy jólétünk érdekében teszünk, akkor sokkal több munkát fektetünk bele. Egy példa erre a közösségi médiában egyre trendibb *slow life* vagy *lassú élet*, ami gyakorlatilag egyenlő azzal, ahogy a nagyszüleink felnőttek. Vidéki ház nagy kerttel a természetben, messze a város pörgő hétköznapijaitól, egy otthon, ahol magadnak teremted meg a zöldségeket, gyümölcsöket, állatokat tartasz és főzöl. Az egyetlen különbség, hogy most ezt esztétikus videóknak posztolják a *lassú életet* választók és valójában ebből élnek meg. Ez egy másik aspektus, mégis én azt gondolom, hogy ez a trend sok jót tartogat.

Visszatérve az imént festett pozitív világgépemre látom azt, hogy egy természetközelibb, önfenntartóbb jövőt teremt magának a mi generációnk, ahol nagy hangsúlyt kap az egészséges életmód és a harmónia, ahol végre észhez kapunk és jobban értékeljük a földet, az emberi kapcsolatokat és kicsit visszafordítjuk az individualizmust.

Tudom, hogy ez a kép sokak szerint egy rossz motivációs marketing szövegnek hangzik, amiben van igazság. Mégis, ha az én társaságomat nézem, akkor látok erre tendenciákat, egyre inkább kifele figyelünk, merünk támaszkodni egymásra, motiváltak vagyunk arra, hogy feloldjuk a bennünk lévő feszültségeket, hogy kommunikáljunk és együttműködjünk a természettel.

Én reménykedek és igyekszek megtenni azt, ami tőlem telik, de sajnos nap, mint nap szembe kerülök olyan tényekkel, amik a negatív világgépet erősítik. A mindent átható és befolyásoló politikai rendszerek, a hatalomvágy, a versengés és a hasonló, végtelenségig sorolható negatív jelenségek sokszor arcon vágnak és visszazuhanok a minden adott számunkra burokból a valóságba.

Ezek az olykor reményvesztett, olykor nagyon is reményteljes pillanatok váltakozásainak dinamikái, az elveszettség és az egy generációhoz tartozás jelenségei határozzák meg fiatal éveimet. Keserédes.